

практики і освіти: зб. наук. праць. – К.: Вид-во «Європейський університет», 2002. – С. 165-172.

5. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Текст] : монографія / О. В. Дзюблюк, М. Д. Алексеєнко, В. В. Корнеєв [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. - 298 с.

6. Офіційний сайт Банку Англії [Електронний ресурс]. –Режим доступу до ресурсу:<http://www.bankofengland.co.uk/TheBankofEngland>.

7. Уровень інфляції в Європейському Союзі в 2018 році [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.statbureau.org/ru/european-union/inflation>.

Тетяна КОСОВИЧ

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник :

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Чайковський Я.І.

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОЦЕНТНІ СТАВКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

З набуттям чинності «Положення про основи процентної політики Національного банку України» роль облікової ставки як орієнтира вартості залучених та розміщених грошових коштів для банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку виявиться ключовою, адже на її рівні буде встановлено облікову ставку за операціями, які в умовах профіциту ліквідності у банківській системі, мають найбільший вплив на стан грошово-кредитного ринку [3].

Відповідно до чинного законодавства динаміка облікової ставки визначає динаміку інших процентних ставок для різних інструментів процентної політики. Для цих інструментів є окрема методика визначення величини вартості кредитних та депозитних ресурсів НБУ.

Так, НБУ для управління короткостроковими процентними ставками на міжбанківському ринку шляхом обмеження їх коливань навколо облікової ставки встановлює «коридор» процентних ставок за інструментами постійного доступу з надання та вилучення ліквідності на термін овернайт. Межі такого «коридору» симетричні стосовно облікової ставки і формуються ставкою за депозитними сертифікатами овернайт (нижня межа) і ставкою за кредитами овернайт (верхня межа). Величини процентних ставок за депозитними сертифікатами овернайт та за кредитами овернайт встановлюються НБУ на рівні облікової ставки мінус та плюс два процентних пункти (відповідно).

На рівні облікової ставки встановлюється процентна ставка за операціями з розміщення депозитних сертифікатів строком до 14 днів (крім овернайт).

Ставка за депозитними сертифікатами понад 14 днів встановлюється НБУ під час проведення процентного тендера з розміщення таких сертифікатів залежно від пропозицій, що надходять від банків. Рівень граничної процентної ставки не може перевищувати ставки за кредитами овернайт.

Установлення процентної ставки за кредитами рефінансування, наданими шляхом проведення кількісного тендера з підтримання ліквідності банків, та граничної процентної ставки за кредитами рефінансування, наданими шляхом

проведення процентного тендера з підтримання ліквідності банків, визначає НБУ на рівні ставки за кредитами овернайт.

Варто зауважити, що перелічені ставки введено в дію з 22.04.2016 року [3]. Тому для достовірного оцінювання стану функціонування інструментів монетарного регулювання процентних ставок на грошовому ринку України проаналізуємо інструменти регулювання, що використовувалися НБУ до цього часу. НБУ для ефективного управління грошово-кредитним ринком, обсягами грошової маси в обігу встановлював за своїми операціями такі процентні ставки [2]: за кредитами овернайт; рефінансування; за стабілізаційними кредитами; за депозитами; залучення тимчасово вільних коштів.

Так, процентна ставка за кредитом овернайт без забезпечення (бланковим) встановлювалася на рівні, не нижчому, ніж облікова ставка НБУ, плюс три процентних пункти і є найвищою процентною ставкою НБУ. Процентна ставка за кредитами овернайт під забезпечення встановлювалася у розмірі, не нижчому від облікової ставки НБУ, плюс один процентний пункт. Процентні ставки за кредитом овернайт використовуються для підтримання миттєвої ліквідності комерційних банків.

Установлення процентної ставки за кредитами рефінансування під час проведення з банками кількісного тендера визначалося НБУ на основі облікової ставки та залежало від строку та виду рефінансування. Така ставка не може бути меншою від облікової.

НБУ процентну ставку рефінансування за результатами проведення процентних тендерів установлює залежно від пропозицій вартості на свої кошти, які надходять від банків. НБУ задовольняє заявки банків у порядку зниження запропонованої в них процентної ставки, починаючи з найвищої й до закінчення запропонованих ним обсягів, кредитних ресурсів або задоволення всіх заявок банків. Процентна ставка рефінансування (ціна відсіку), запропонована банками на тендері, не може бути нижчою, ніж облікова ставка.

У випадку загрози стабільній роботі банківської установи, НБУ надає стабілізаційні кредити, умови та процентні ставки за якими визначаються відповідно до нормативно-правового акта НБУ [2].

При проведенні операцій РЕПО, що здійснюються шляхом безпосередньої домовленості з банком про купівлю-продаж державних облігацій України та проведення тендера заявок банків, НБУ вибирав тих учасників, які пропонували найвищий процентний дохід.

Процентний дохід за операціями прямого РЕПО з державними облігаціями України визначається на основі облікової ставки, а також орієнтуючись на процентну ставку на міжбанківському кредитному ринку, середньозважену процентну ставку за кредитами рефінансування під забезпечення державними облігаціями України та дохідність за державними облігаціями України.

Регулюючи обсяг грошової маси в обігу, НБУ вилучає тимчасово вільні кошти банків, розміщуючи депозитні сертифікати. Визначення процентної ставки за такими операціями залежить від стану та прогнозного обсягу загальної ліквідності банків, кон'юнктурних очікувань ринку та терміну вилучення коштів із обігу.

Величина процентної ставки за розміщеними депозитними сертифікатами встановлюється диференційовано відповідно до строків залучення коштів.

За умови проведення тендера з оголошенням загального обсягу коштів, що залучаються НБУ без визначення ціни залучення, банки самостійно пропонують

процентну ставку, за якою вони погоджуються вкладати кошти в депозитний сертифікат.

В такому випадку НБУ розміщує депозитні сертифікати в межах оголошеного обсягу коштів і самостійно визначає прийнятну для залучення коштів процентну ставку, починаючи з найменшої запропонованої, та орієнтується на тенденції й динаміку процентних ставок на міжбанківському ринку. Рішення про встановлення процентних ставок за операціями НБУ, що пов'язані з регулюванням грошово-кредитного ринку, оголошуються щоденно НБУ.

Зниження облікової ставки центрального банку є важливим напрямом відновлення банківського кредитування вітчизняної економіки [1, с. 27]. Таким чином, дослідження факторів, які впливають на зміну процентних ставок на грошовому ринку України, зокрема облікової ставки НБУ, має важливе значення в сучасних умовах фінансово-економічної кризи.

Література:

1. Дзюблюк О. В., Забчук Г. М. Ефективність монетарного впливу центрального банку на кредитне стимулювання розвитку виробництва [Електронний ресурс] // Фінанси України. – 2012. – № 7. – С. 17-27. – Режим доступу : file:///D:/Users/bs/Downloads/Fu_2012_7_3.pdf

2. Пелех У. В. Державне регулювання та принципи формування процентних ставок грошового ринку в Україні [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2015. – № 5. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4051>.

3. Положення про основи процентної політики Національного банку України : затверджено постановою Правління НБУ 21.04.2016 № 277 (редакція від 09.11.2018) [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0277500-16>.

Роман КУЧЕР

студент факультету фінансів ТНЕУ

Науковий керівник:

к.е.н., доц. кафедри банківської справи Галицька Ю. М.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ

Кризові явища в національній економіці та банківській системі зумовлені багатьма чинниками, серед яких: структурні дисбаланси економічного розвитку, імпортозалежність, доларизація, неефективна грошово-кредитна та валютна політика, неефективний банківський нагляд, дефіцит бюджету та нераціональні видатки. Все це вимагає проведення швидких реформ в сфері державної економічної політики.

Однак, зважаючи на те, що грошово-кредитна політика протягом всіх років незалежності залишається чи не єдиним ринковим механізмом стимулювання економічного росту та антикризової політики, підвищення дієвості монетарних інструментів повинно стати першочерговою ціллю Національного банку України.

Підвищує актуальність даного питання й те, що основні грошові ресурси для активізації економічного зростання зосереджені в Україні, однак потрібно розробити оптимальний механізм та впровадити ефективні інструменти акумуляції та перерозподілу даних ресурсів [1, с.197]. Аналізуючи особливості проведення грошово-кредитної Національного банку України під час загострення кризових явищ